

๑. ภูมิหลังของดาววิจัย

ในขณะนี้ทุก ๆ ประเทศต่างก็รีบเร่งพัฒนายานเมืองในด้านต่าง ๆ ด้วยกันทั้งนั้น แม้ประเทศที่เจริญแล้วก็มีได้หลายอย่าง ยิ่งไปกว่านั้น ยังได้สนับสนุนส่งเสริมการค้นคว้าทางวิชาการ อันสนับสนุนให้เจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป โดยทุ่มเทการลงทุนเป็นจำนวนมหาศาล ส่วนประเทศที่กำลังพัฒนา ก็เร่งหาทางส่งเสริมปรับปรุงให้ประชาชนพลเมืองอยู่ดีกินดีโดยทั่วหน้ากัน

ในปัจจุบันการพัฒนาประเทศมีแนวโน้มให้ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงขึ้น เพื่อจะให้ความเจริญก้าวหน้าแก่กันทั้งประเทศชาติให้เจริญมั่นคงสืบไป เมื่อพิจารณาในรายละเอียด หลายท่านคงจะเห็นตรงกันว่า การที่ประชาชนจะมีมาตรฐานการครองชีพสูงขึ้น และบ้านเมืองจะเจริญก้าวหน้ามากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนในย่านเมืองนั้นเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะการศึกษามีไว้แต่เพียงการสอนให้คนอ่านออกเขียนได้เท่านั้น การศึกษา ยังจะช่วยให้มีความรู้ในด้านวิชาการอย่างลึกซึ้ง ตลอดจนวิชาการ (Technology) ในอันที่จะนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์ นอกจากนี้ การศึกษายังเป็นเครื่องช่วยกล่อมเกล่าจิตใจประชาชนพลเมืองให้เป็นผู้นิยมวัฒนธรรม อบรมมีคุณให้เป็นผู้มีจิตสาธารณะ ให้สามารถปรับตัวปฏิบัติงานให้ถูกต้องกับกาละเทศะ เหมาะสมกับสภาพของสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ตามที่ประเทศชาติต้องการได้

เมื่อการศึกษาเป็นมหาสำคัญในการสร้างและเตรียมกำลังคนให้พร้อมเพื่อการพัฒนาประเทศความที่บ้านเมืองต้องการ เช่นนี้ เราก็ควรพิจารณาค้นเสียก่อนว่า เราต้องการให้บ้านเมืองของเราเป็นอย่างไรในอนาคตอันใกล้และไกล และเราจะต้องเตรียมคนของเราอย่างไร การเตรียมคนจึงต้องศึกษาสถานการณ์ปัจจุบัน และคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตไว้ด้วย ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศ ตลอดจนของโลกด้วย นอกจากนี้ ยังต้องศึกษาความบกพร่อง

ต่าง ๆ ของเรา ทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อจะได้วางแนวทางแก้ไขและวางรากฐานการศึกษาให้ถูกต้องมั่นคง¹

ในการวางแผนและรากฐานการศึกษานั้น จำเป็นจะต้องเริ่มดำเนินการ เสียตั้งแต่เด็กแรกเข้าโรงเรียน นั่นย่อมหมายถึงการศึกษาก่อนวัยบังคับนั่นเอง * การศึกษาก่อนวัยบังคับ โลกแห่งการศึกษาที่มีกฎหมายบังคับให้กลุ่มบุตรภคธิดาทุกคนเรียนอยู่ในโรงเรียนจนกว่าจะพ้นเกณฑ์บังคับ² . . . . . * กฎหมายที่ใช้บังคับในการศึกษาสำหรับประเทศไทย เรียกว่า พระราชบัญญัติประถมศึกษา เป็นกฎหมายกำหนดการศึกษาบังคับ กฎหมายฉบับนี้ได้ตราขึ้นเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2464 ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ต่อมาได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอีกหลายครั้ง รวม 4 ครั้งด้วยกัน พระราชบัญญัติประถมศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติประถมศึกษาฉบับแก้ไข พ.ศ. 2509 สาระสำคัญในกฎหมายฉบับนี้ ได้แก่ การบังคับให้เด็กที่มีอายุย่างปีที่ 8 ถึงย่างปีที่ 15 ต้องเรียนอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา การบังคับเวลาเรียนของเด็กในเวลา 1 ปี จะต้องเป็นเวลาเรียน 160 วัน การบังคับผู้ปกครองเด็ก เจน บังคับให้พ่อแม่ผู้ปกครองไปแจ้งความตามการสำรวจเด็กที่เข้าเกณฑ์ การบังคับให้พ่อแม่ให้ส่งโรงเรียน และการบังคับครูใหญ่ให้กระทำหน้าที่ต่าง ๆ เป็นต้น³

/นาย

¹ บุญถิ่น อัตถากร, อธิบดีกรมการฝึกหัดครู "ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาฝึกหัดครูกับการพัฒนาประเทศ" ศูนย์ศึกษา, (กุมภาพันธ์ 2506), หน้า 6

² กระทรวงศึกษาธิการ, "แผนการศึกษาแห่งชาติ" เอกสารการศึกษา ฉบับที่ ๕, (พระนคร : โรงพิมพ์ ร.ส.พ. 2504), หน้า ๖

³ เกษียง เข็มมสกุล, อธิบดีกรมสามัญศึกษา กฎหมายการศึกษาไทย เลกเจอร์, 2512

จะเห็นได้ว่า การศึกษาภาคบังคับเป็นการศึกษาที่รัฐบาลจัดให้กับประชาชนพลเมืองส่วนใหญ่ จัดไว้ว่าการศึกษามบังคับเป็นบริการ เดียวที่รัฐบาลพยายามจัดให้กับประชาชนพลเมืองอย่างเต็มที่ พยายามที่จะสนับสนุนให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษาเท่าเทียมกันโดยไม่ไดแบ่งชั้นวรรณะ หรือศักดิ์ตระกูล และโดยมีให้ความมากจนของพลเมืองมาเป็นอุปสรรคต่อการศึกษา เพื่อต้องการให้มาตรฐานของประชาชนพลเมืองดีพอสมควร นักการศึกษาหลายคนกล่าวว่า "ถ้าจะดูว่าประเทศชาติใดมีมาตรฐานการครองชีพอยู่ในระดับสูงหรือต่ำก็ได้ดูได้จากการศึกษาภาคบังคับ ประเทศต่าง ๆ ในทวีปเอเชียต่างก็พยายามที่จะขยายการศึกษาภาคบังคับให้มีจำนวนปีมากขึ้นกว่าเดิมทั้งสิ้น อาทิ ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศเดียวในเอเชียที่ยอมรับกันว่ามีความสำเร็จก้าวหน้าในทางอุตสาหกรรมไม่แพ้ประเทศทางตะวันตก ก็พยายามจะขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 10 ปี ให้เป็น 12 ปี ไต้หวันหรือจีนกลางก็กำลังขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี ให้เป็น 7 ปี เป็นต้น ส่วนประเทศไทยเราก็คงพยายามจะขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 4 ปี ให้เป็น 7 ปี อยู่ไม่ช้า" มีผู้ทำการวิจัยพบว่า การประถมศึกษาที่สมบูรณ์ มีผลทำให้เพิ่มกำลังการผลิตได้ถึง 44 %⁴ การที่จะขยายการศึกษาภาคบังคับได้สำเร็จตามเจตน์จำนงหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัย (Factors) สำคัญหลายประการ เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ ความพร้อมในด้านต่าง ๆ เป็นต้น

---

⁴ บุรุษ อัครถาวร, "เศรษฐกิจการศึกษา", ประมวลบทความการวางแผนการศึกษา และการพัฒนาคน (พระนคร : โรงพิมพ์สามมิตร 51, 2511), หน้า 4

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญของการศึกษากลับกันแล้ว ย่อมกล่าวได้ว่า รัฐบาลตระหนักถึงความจริงข้อนี้ ก็จึงเห็นใจจากเจตนารมณ์ในการตราพระราชบัญญัติประถมศึกษา ในปัจจุบันนี้มีหน่วยงานหลายฝ่ายที่ได้ช่วยกันจัดการศึกษากลับกัน หน่วยงานเหล่านั้นได้แก่ กรมสามัญศึกษา เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด⁵ และเอกชน แต่หน่วยงานที่มีโรงเรียนอยู่ในความรับผิดชอบมากที่สุดคือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด และโรงเรียนดังกล่าวก็คือโรงเรียนประชาบาล ซึ่งกระจัดกระจายกันอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย ผู้แทนของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งรับสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ประจำอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ ก็ได้แก่ศึกษาธิการอำเภอ ในฐานะที่ศึกษาธิการอำเภอดำรงตำแหน่งหัวหน้าหมวดการศึกษาของอำเภอหรือกิ่งอำเภอหรือกิ่งตำบลหนึ่งตามเขตตกลงระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงมหาดไทย⁶ จึงกล่าวได้ว่า ผู้แทนของกระทรวงศึกษาธิการที่มีส่วนรู้เห็นและมีความใกล้ชิดกับโรงเรียนประชาบาลมากที่สุดคือ ศึกษาธิการอำเภอ และนี่เองเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการทูลขอให้ผู้วิจัยตัดสินใจทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "บทบาทของศึกษาธิการอำเภอ"

---

⁵ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย สภาจังหวัด และผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ดำเนินการส่วนจังหวัด สภาจังหวัดประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นมาตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด มีจำนวนอย่างน้อยยี่สิบสี่คน ผู้ว่าราชการจังหวัดและหัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด ซึ่งกระทรวงมหาดไทยส่งให้มาประจำจังหวัด มีหน้าที่ไปประชุมสภาจังหวัด และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการงานในหน้าที่ที่ตนรับผิดชอบในสภาได้ แต่ไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียง

ที่มา : เรย์ จี. ฮาร์เปอร์ และสมชัย **สุขุมวิท** . การวางแผนการศึกษาในระดับภูมิภาค เอกสารฉบับที่ 7, (กระทรวงศึกษาธิการ, กองวางแผนการศึกษา, 2511) หน้า 6

⁶ คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศบ. 0201/13314 ลงวันที่ 4 กรกฎาคม 2511

สิ่งบันดลใจอีกประการหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยตัดสินใจทำวิทยานิพนธ์เรื่องนี้คือ "การกระจายอำนาจการศึกษาไปสู่ท้องถิ่น" ในปี พ.ศ. 2509 รัฐบาลได้ตกลงใจโอนโรงเรียนประจำภาคที่จัดการศึกษาภาคบังคับประมาณ 260000 โรงเรียน จากกระทรวงศึกษาธิการ ไปสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด และแต่ละจังหวัด องค์กรบริหารส่วนจังหวัดมีหน้าที่จัดสรรงบประมาณและบริหารโรงเรียนประจำภาคภายในเขตจังหวัดของตน ซึ่งนิกมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เป็นผู้จัดตั้งงบประมาณและให้ข้อเสนอแนะทางการบริหารโรงเรียนแก่องค์กรบริหารส่วนจังหวัดอีกทอดหนึ่ง ส่วนกระทรวงศึกษาธิการยังคงเป็นผู้จัดหลักสูตรให้กับโรงเรียนประถมศึกษาดังกล่าว ศึกษาธิการอำเภอเป็นตัวแทนของกระทรวงศึกษาธิการ และศึกษาธิการจังหวัดที่ได้รับการแต่งตั้งให้ไปประจำตามอำเภอต่าง ๆ "การดำเนินงานของศึกษาธิการอำเภอจะประสิทธิภาพก็เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างศึกษาธิการอำเภอกับนายอำเภอ ถ้าศึกษาธิการอำเภอมีความสัมพันธ์อันดีกับนายอำเภอ ย่อมจะช่วยให้การดำเนินงานด้านการศึกษาเป็นไปโดยราบรื่น" นายอำเภอมีฐานะเป็นหัวหน้าของคณะกรรมการอำเภอ จึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานทั้งปวงภายในอำเภอ ฉะนั้น นายอำเภอจึงเป็นผู้มีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อการศึกษาของท้องถิ่นด้วย แต่โดยเหตุที่นายอำเภอมีภาระหน้าที่ที่จะต้องกระทำมากมายหลายประการด้วยกัน ฉะนั้น การบริหารงานด้านการศึกษาของนายอำเภอจึงมอบหมายให้ศึกษาธิการอำเภอเป็นผู้ดำเนินการและบริหารแทนเป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นสิ่งที่น่าจะได้พิจารณาคนควาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอเป็นอย่างยิ่ง

๘. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง "บทบาทของศึกษานิเทศก์อำเภอ" ผู้ทำการวิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะ วิเคราะห์ความคิดเห็นของศึกษานิเทศก์อำเภอในแง่การปฏิบัติจริง และที่คิดว่าควรปฏิบัติงานในหน้าที่ บางประการของศึกษานิเทศก์อำเภอ ทั้งนี้อาจจะกล่าวโดยละเอียดได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาบทบาท อำนาจหน้าที่ และการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ทั้งก่อน และหลังการโอนการศึกษาประชาบาลไปให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ
2. เพื่อศึกษาสถานภาพโดยทั่วไปของศึกษานิเทศก์อำเภอ
3. เพื่อศึกษาแนวโน้มในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ตลอดจนปัญหาและ อุปสรรคต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ
4. เพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ทั้งในแง่การปฏิบัติจริง และ ในแง่อุดมคติ
5. เพื่อค้นหาแนวความคิดบางประการในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอในการบริหาร การศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศตามนโยบายของรัฐบาล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความเชื่อว่า ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยควรจะได้ในสิ่ง ต่อไปนี้ คือ

1. ผลจากการวิจัยจะทำให้ทราบว่า การบริหารการศึกษาระดับอำเภอในปัจจุบันมีแนวโน้มไปในรูปใดบ้าง
2. ผลจากการวิจัยจะทำให้ทราบว่า ศึกษานิเทศก์อำเภอได้บริหารการศึกษาร่วมกับ บุคคลหลายฝ่าย เช่น นายอำเภอ ซึ่งสังกัดกระทรวงมหาดไทย ศึกษาพิเศษ ซึ่งสังกัดกรมสามัญศึกษา เป็นต้น จะทำให้เกิดปัญหาอย่างไรบ้าง
3. ในฐานะที่ศึกษานิเทศก์อำเภอเป็นผู้ที่อยู่ใกล้โรงเรียนประชาบาลมากที่สุด ผลจากการ วิจัยจะทำให้ทราบเรื่องราวเกี่ยวกับการศึกษามากยิ่งขึ้นมากที่สุด
4. ผลจากการวิจัยจะเป็นทางนำไปสู่การปรับปรุง แก้ไข และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการ กำหนดอำนาจหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอให้แน่นอน และ เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. ขอบเขตของการวิจัย

1. สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยนี้ ได้แก่ ทำการศึกษาธิการอำเภอ อันประกอบด้วย อำเภอ และกิ่งอำเภอทั้งหมด (โปรดดูรายละเอียดในภาคผนวก)
2. ประชากรที่เกี่ยวข้องของการการวิจัยนี้ ได้แก่ ผู้ที่ดำรงตำแหน่งศึกษาธิการประจำอำเภอ และกิ่งอำเภอ ที่แต่งตั้งศึกษาธิการอำเภอไปประจำแล้วเท่านั้น ทั้งหมด โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง
3. วิธีการที่ผู้วิจัยใช้ในการรวบรวมข้อเท็จจริง และรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับ ศึกษาธิการอำเภอ ได้แก่

- การสัมภาษณ์ (Interview)
- การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้ทั้งประเภทปรนัย อัดนัย และ Rating Scale

4. สิ่งที่จะศึกษาในการวิจัยนี้ ได้แก่

- สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม อันได้แก่ เพศ อายุ ฐานะการ ศึกษาระดับ การสมรส พื้นความรู้ วุฒิ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และการเข้ารับการอบรม ฯลฯ
- หน้าที่ความรับผิดชอบ ปริมาณงาน และคุณภาพของงานในหน้าที่ของศึกษาธิการ อำเภอ ทั้งในแง่การปฏิบัติจริง และอุดมคติ ในตัววัดต่อไปนี้ คือ
  - สัมพันธ์ภาพที่ติดต่อชุมชน (Public Relations)
  - งานธุรการ การเงิน และการดูแลรักษาอาคารสถานที่ (Business Duties, Finance and School Plant)
  - งานด้านวิชาการ (Academic Affairs)
  - งานบริหารบุคคลากร (Personnel Administration)
  - งานอื่น ๆ (Special Services)

- บัณฑิตศึกษา ๗ ในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ

4. ข้อจำกัดของการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ สิ่งที่น่ามาวิจัยได้แก่สภาพของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในหน้าที่ความรับผิดชอบ 50 ประเภทเท่านั้น ซึ่งสุ่มตัวอย่าง (Random Sampling) มาจากหน้าที่ความรับผิดชอบซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากของศึกษานิเทศก์อำเภอ โดยแบ่งหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอออกเป็น 5 ประเภทหลัก คือ

- (1) สัมพันธภาพที่มีต่อชุมชน
- (2) งานธุรการ การเงิน และการดูแลรักษาอาคารสถานที่
- (3) งานในด้านวิชาการ
- (4) งานบริหารบุคคลากร
- (5) งานอื่น ๆ ซึ่งนอกเหนือจากงานที่กล่าวมาในข้อ 1 - 4

2. การวิเคราะห์ข้อมูล จะวิเคราะห์เป็นรายข้อ หากความแตกต่างในการปฏิบัติหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอ ระหว่างการปฏิบัติจริงกับที่คิดว่าควรปฏิบัติ

3. เนื่องจากเวลาและงบประมาณสำหรับการวิจัยมีจำกัด ผู้วิจัยจึงไม่สามารถสอบถามไปยังบุคคลซึ่งคิดว่าน่าจะให้ข้อมูล เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอได้เป็นอย่างดี บุคคลเหล่านั้นได้แก่ ผู้ที่ปฏิบัติงานร่วมหรือเกี่ยวข้องกับศึกษานิเทศก์อำเภอ อาทิ นายอำเภอ ศึกษานิเทศก์จังหวัด ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้ขอศึกษานิเทศก์อำเภอ เป็นต้น การวิจัยนี้จึงจำกัดอยู่ในวงแคบ เฉพาะข้อมูลที่ได้จากศึกษานิเทศก์อำเภอเท่านั้น

4. การวิจัยนี้มิได้มีความมุ่งหมายที่จะแยกประเภทตามลักษณะ อายุ อาบุราราชการ อัตราเงินเดือน ประสบการณ์ วุฒิ หรือสถานที่ทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

5. คำจำกัดความ

เพื่อความกระจ่างแจ้งในถาวรวิชัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยขอให้ความหมายของคำบางคำ ดังนี้

บทบาท (Role) หมายถึง สิ่งทีุ่บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ซึ่งเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไป ถูกกลั่นกรองความเห็นว่าเป็นของกระทำเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ ๆ ต้องกำหนดไว้ควบคู่กับตำแหน่งที่บุคคลผู้นั้นได้รับ⁹

ศึกษาธิการ หมายถึง ตำแหน่งหรือบุคคลผู้เป็นเจ้าหน้าที่จัดการเล่าเรียน ฝึกฝน และอบรมประชาชนพลเมือง¹⁰

ศึกษาธิการอำเภอ หมายถึง ผู้ทำหน้าที่จัดการเล่าเรียนฝึกฝนอบรมพลเมืองของชาติในเขตอำเภอ และกิ่งอำเภอ ศึกษาธิการอำเภอเป็นข้าราชการส่วนภูมิภาคที่ขึ้นตรงต่อสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ¹¹

ศึกษาธิการจังหวัด หมายถึง ผู้ทำหน้าที่จัดการศึกษาเล่าเรียน ฝึกฝนอบรมพลเมืองของชาติในเขตจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัดเป็นข้าราชการส่วนภูมิภาคที่ขึ้นตรงต่อสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ¹²

⁹ วิทยุไต้ สาคร, อร., บทบาทของศึกษาธิการจังหวัด (ถองวางแผนการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2512), หน้า 7.

¹⁰ เทียม จุลสังเวียร, เอกสารประกอบการอบรมศึกษาธิการอำเภอ, 2509.

¹¹ " " บางแล้ว

¹² " " บางแล้ว

บุคลากรศึกษา เก็บไว้กับตำแหน่งนี้ว่า "ศึกษานิเทศก์" เป็นข้าราชการส่วนกลาง มีที่ทำงานอยู่ที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจและแนะนำชี้แจงแก่หน่วยราชการในภาคศึกษา นั้น ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ ¹³

บุคลากรกระทรวง เป็นข้าราชการส่วนกลาง มีที่ทำงานอยู่ที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจและแนะนำชี้แจง ตลอดจนการประสานงานแก่หน่วยราชการต่าง ๆ ที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการ ¹⁴

หน้าที่ (Duties) คือความผูกพันที่หน้าที่จะต้องปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุผลอย่างดีที่สุด ¹⁵

ความรับผิดชอบ (Responsibility) เป็นการแสดงออกให้เห็นการที่จะต้องปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย โดยปกติเป็นคำที่ใช้คู่กับหน้าที่ คือ "หน้าที่และความรับผิดชอบ" ¹⁶

การบริหารการศึกษา หมายถึงการปฏิบัติจัดทำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

13. ◡
อ้างแล้ว

14. ◡
อ้างแล้ว

15
ดู กาญจนประภร, ดร., "หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชา" หลักบริหาร
(พระนคร : โรงพิมพ์สวนทองถิ่น), หน้า 184.

16. ◡
อ้างแล้ว

6. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากร ประชากรอันเป็นแหล่งที่มาของข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ศึกษาธิการอำเภอที่ปฏิบัติราชการอยู่ ณ ที่ทำการศึกษาธิการอำเภอ หรือถึงอำเภอ ไม่น่ากว่า 1 ปีการศึกษา และใช้ประชากรทั้งหมดโดยไม่มีกรกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้เพื่อต้องการให้ข้อมูลมีความกระจัดกระจาย กว้างขวาง และปริมาณมากพอที่จะเชื่อถือได้เป็นอย่างดี

เครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ประเภท มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ทั้งในแง่การปฏิบัติจริง (Actual) และที่ สึกว่าควรปฏิบัติ (Ideal)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับจริงทั้งหมดไปยังสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกองกลางรับเป็นธุระในการส่งไป และรับกลับมา ตรวจสอบการติดตามแบบสอบถามฉบับคืนเมื่อไม่กลับมาตามกำหนด ผู้วิจัยจึงกรรับแบบสอบถามฉบับคืนจากกองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการทางสถิติที่เหมาะสม โดยการคำนวณอัตราส่วนวิกฤติ (Critical Ratio) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญของความแตกต่าง ระหว่างหมู่ (t - test) หาความถี่ ค่าเฉลี่ย รัยยะ

7. สำคัญอันการ เสนอข้อมูล

การ เสนอข้อมูลกระทำเป็นลำดับ ดังนี้

ในบทที่ 1 ได้เสนอวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ภูมิหลังของการวิจัย วัตถุประสงค์ของงานวิจัย ขอบเขตของงานวิจัย ขอบจำกัดของงานวิจัย คำจำกัดความ วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 2 เป็นการ เสนอวรรณกรรม และความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ ได้แก่ ความ เป็นมาของศึกษาธิการ และประวัติการศึกษาไทย ตำแหน่งศึกษาธิการอำเภอ ระดับการศึกษาของไทย

การจัดระเบียบบริหารราชการในปัจจุบัน ประสิทธิภาพศึกษาค้นคว้า การวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาวิธีปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาส่วนภูมิภาคฯ

บทที่ 3 เป็นการเสนอวิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล อันประกอบด้วยวิธีดำเนินการวิจัย การเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 เป็นการเสนอผลของการวิจัย อันได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศึกษานิเทศก์อำเภอ ผลการสำรวจข้อเท็จจริงบางประการ การเสนอปัญหาสำคัญ ๆ ในการบริหารการศึกษานองศึกษานิเทศก์อำเภอ

บทที่ 5 เป็นการเสนอสรุปการวิจัยตั้งแต่ต้นจนจบ โดยเริ่มจากวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และการรวบรวมข้อมูล การเสนอข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายและขอเสนอแนะบางประการ